

Värnamo kommun
kontaktcenter@varnamo.se

2023-01-16
1 ()
Dnr 2022:6433

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
gymnasiesärskolan vid Finnveden 5
belägen i Värnamo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av gymnasiesärskolan Finnveden 5 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier hos gymnasiesärskolan Finnveden 5 uppfylls i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar i låg utsträckning en ändamålsenlig organisation. Utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla sitt arbete med att skaffa ett brett underlag för analys av verksamhetens kvalitet gällande genomförande och resultat.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i samverkan med elevhälsan och skolans personal i syfte att utveckla metoder för att kontinuerligt och på ett systematiskt sätt ta reda på hur elever upplever tryggheten både inom och utanför gruppen för att kunna göra jämförelser och träffsäkra analyser på gruppnivå som ger möjlighet till relevanta förebyggande och främjande insatser.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i låg utsträckning ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens. Utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärare utveckla former för kontinuerlig bedömning i syfte att öka likvärdigheten och ge underlag såväl för anpassning av undervisningen som för återkoppling till eleven på kunskapsutvecklingen i förhållande till kriterier för bedömning och betyg.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver stärka sitt arbete med att underlätta samverkan mellan gymnasiesärskolan och andra skolenheter samt med att främja kontakter mellan gymnasiesärskolan och andra kommunala verksamheter i syfte att öka elevernas möjlighet till social gemenskap och arbetslivserfarenhet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 16 augusti 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden och

resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:6433) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Utbildningens utformning och syfte: 1 kap. 4, 5, 9 - 10 §§ skollagen (2010:800).
Rektors pedagogiska ansvar och ansvar för inre organisation samt för personalen: 2 kap. 9 - 10 och 34 §§ skollagen.
Systematiskt kvalitetsarbete enhetsnivå: 4 kap. 4–7 §§ skollagen.
Rektorns ansvar för att tillhandahålla flexibel, tidsenlig och tillgänglig utbildning: 18 kap. 2-3, 8 och 17, 19 a och 22 §§ och 19 kap. 15 § skollagen.
Läroplan för gymnasiesärskolan (Lgys), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar i låg utsträckning en ändamålsenlig organisation.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att rektorn endast har ett begränsat underlag och inte gör bedömningar av i vilken utsträckning syftet med utbildningen i gymnasiesärskolan uppfylls. Visserligen har rektorn vidtagit några förbättringsåtgärder för att skapa en överblick av och insikt i verksamheten, men har inte förankrat syftet med dessa hos personalen. Av granskningen framgår vidare att rektorn tillsammans med personalen arbetar för att gymnasiesärskolans lokaler ska vara fysiskt tillgängliga för eleverna och att tillgången på material och hjälpmedel motsvarar behoven samt att elever ska ha tillgång till en flexibel utbildning, men att detta snarare sker på lärarnas egna initiativ än på rektorns. Vidare försäkrar sig rektorn endast till viss del om att all personal har den reella kompetens som krävs för att möta elevgrupperna på skolan.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn endast i begränsad omfattning har insyn i vad som sker i undervisningen och hur elevernas kunskapsutveckling ser ut samt att rektorn inte gör bedömningar av i vilken utsträckning syftet med utbildningen i gymnasiesärskolan uppfylls. I inkommen dokumentation och i intervjuer framkommer att rektorn inte utgår från ett tillräckligt brett underlag för att det ska vara möjligt att göra bedömningar av verksamhetens kvalitet. I nuläget tar rektorn del av elevers kunskapsutveckling en gång per termin i möten som kallas kunskapsuppföljning, där lärare muntligt redogör för elevernas individuella utveckling. En grupp lärare beskriver dock att det inte är tydliggjort från rektorn vilken information som rektorn efterfrågar på dessa möten. Enligt både rektorn och lärare har resultaten som framkommer på mötet gällt främst individer och har hittills inte lyfts till en övergripande nivå och analyserats i förhållande till undervisningens genomförande eller grupperns sammansättning. Rektorn berättar emellertid att från och med detta läsår ska höstterminens kunskapsuppföljningsmöte innefatta grupperspektiv, men lärarna säger att de inte känner till detta. Rektorn tar inte heller del av de bedömningar som lärare gör löpande under terminen och det finns inga gemensamma rutiner eller mallar för hur dessa bedömningar ska dokumenteras. Vidare framgår av intervjuer att rektorn sällan besöker lektioner. Rektorn berättar att hen visserligen har varit ute på ett par lektionsbesök under innevarande termin men endast korta stunder och personalen säger också att rektorn inte är synlig i verksamheten. Både rektorn och lärare uppger att rektorn ibland besöker lärarnas programlagsmöte, som de håller en gång i månaden. Rektorn berättar också att hen får information genom ett nära samarbete med specialpedagogen som gör verksamhetsbesök, deltar i möten och håller i viss fortbildning. Rektorn vet exempelvis att en av styrkorna i verksamheten är att lärarna arbetar mycket med struktur och att dagarna har en tydlig start och ett tydligt avslut. I dokumentation och intervjuer framkommer även att rektorn deltar i möten med elevhälsan, samt tar del av resultaten av lärarnas systematiska kvalitetsarbete och den årliga trivselenkäten. I verksamhetsrapporten 2021-22, som Skolinspektionen tagit del av, ingår dock ingen analys av verksamheten.

Av granskningen framgår att rektorn har vidtagit vissa förbättringsåtgärder för att skapa en överblick av och insikt i verksamheten, men att syftet med dessa åtgärder inte förankras hos personalen. En förbättringsåtgärd som rektorn beskriver är en ny modell för det systematiska kvalitetsarbetet med syftet att utvecklingsarbetet ska komma närmare verksamheten. I så kallade effektkedjor beskriver arbetslagen vilka resurser som behövs, vilka aktiviteter som ska genomföras och vilket resultat de förväntar sig. Rektorn säger att arbetsformen inte har landat än och att hen inte heller har närvarat när lärare arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet, men rektorn

Dnr 2022:6433

har diskuterat med specialpedagogen att de båda ska vara mer delaktiga i processen detta läsår. Ett annat exempel på förbättringsåtgärd som rektorn har påbörjat är ett arbete tillsammans med lärare och elevhälsa för att anpassa trivselenkäten som eleverna ska göra varje år, eftersom det är svårt för vissa elever att förstå och svara på den. I dokumentationen framkommer att resultaten av enkäten sammanställs i planen mot diskriminering och kränkande behandling som även huvudmannen har tillgång till. Av enkäten får rektorn, enligt egen utsaga, i nuläget framförallt veta på vilka platser elever känner sig otrygga och försöker lösa det till exempel med mer vuxennärvaro på dessa platser. Rektorn diskuterar emellertid inte resultaten med rektorer på de andra skolenheterna som också finns i byggnaden. Lärarna berättar att de inte sett någon uppföljning av enkäten från rektorn och assistenterna säger att de aldrig hört en analys av resultaten. En tredje förbättringsåtgärd som rektorn initierat är en ledningsgrupp med deltagare från alla enheter i särskolan för att underlätta informationsutbyte mellan enheterna som rektorn har ansvar för. Rektors förhoppning är att detta så småningom ska bli en utvecklingsgrupp för särskoleverksamheten i kommunen. Av intervjuer framgår dock att det i nuläget är inte är tydligt för all personal vad syftet är och vad som avhandlas på mötena, samt att återkopplingen till övriga lärare på enheten ofta sker långt efter mötet.

Ledning och organisation för tillgänglig lärmiljö och flexibilitet

Granskningen visar att rektorn tillsammans med personalen arbetar för att gymnasiesärskolans lokaler ska vara fysiskt tillgängliga för eleverna och att tillgången på material och hjälpmedel motsvarar behoven samt att elever ska ha tillgång till en flexibel utbildning, men att detta snarare sker på lärarnas än på rektorns initiativ. Det framgår av intervjuer att rektorn har fått information av personalen om lokalbehov, exempelvis gällande grupprum, och att rektorn då har sett till att möta det behovet. Rektorn har identifierat ett framtida behov av fler eller andra lokaler och har också lyft lokalfrågan med huvudmannen. I intervjuer framkommer att rektorn har sett till att personalen har fått tillgång till det material och de hjälpmedel som de efterfrågat. Det framgår vidare att det finns en flexibilitet i organisationen så att elever har möjlighet att välja bland flera olika program och också läsa blandningar av program vid behov och önskemål. Rektorn och lärare berättar att lärarna är aktiva i organiseringen av verksamheten, då de lägger fram förslag på vilka elever som kan samläsa kurser beroende på vilka program eleverna valt. Både rektorn och lärare säger att elever har möjlighet att läsa en blandning av ämnen och ämnesområden om det är aktuellt, men att inga elever gör det just nu. Av dokumentationen och intervjuer framgår att tre elever som läser ett nationellt program på gymnasiesärskolan får delar av sin undervisning tillsammans med elever på ett introduktionsprogram på gymnasieskolan,

men däremot är det ingen elev som läser någon enskild kurs på gymnasieskolan i nuläget, vilket dock har förekommit tidigare läsår.

Enligt vad som framkommit i granskningen försäkrar sig rektorn endast till viss del om att personalen har den kompetens som krävs att möta elevgrupperna på skolan. Enligt dokumentationsinhämtningen är den formella behörigheten bland lärare god och enligt rektorn har några lärare nyligen gått utbildning. Det framgår också av intervjuer med personalen att lärarna får viss kompetensutveckling på studiedagar och möjlighet till kollegialt lärande under mötestid, men att elevassistenterna i lägre utsträckning får kompetensutveckling, såsom introduktion vid nyanställning och annan riktad fortbildning. Enligt rektorn har emellertid speciallärare och specialpedagogen nyligen arbetat med elevassistenter för att utveckla samsyn gällande extra anpassningar och tillgänglig lärmiljö. Rektorn har även identifierat ett behov i verksamheten av att elevassistenter behöver öka fokus på kunskaper i förhållande till omsorg, men har ännu inte startat insatser. Rektorn säger dessutom att pedagogiska möten mellan lärare och assistenter som arbetar i samma undervisningsgrupp ska ske minst varannan vecka, men att det är svårt för dem att hitta tid för det. Deltagarna ska själva ansvara för innehållet. Rektorn deltar inte på mötena och varken begär in eller får del av minnesanteckningar. Det framkommer också att rektorn vet att några av de lärare som undervisar deltid på skolan får handledning i att möta just denna elevgrupp och stöd i bedömning enligt gymnasiesärskolans läroplan, men rektorn vet inte om alla som undervisar enstaka kurser får det.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla sitt arbete med att skaffa ett brett underlag för analys av verksamhetens kvalitet gällande genomförande och resultat.

Skolinspektionens granskning visar att det finns begränsningar i rektorns uppföljning av verksamhetens kvalitet när det gäller insamling av ett brett underlag, exempelvis undervisningens genomförande och elevernas progression och trygghet. Därmed saknar rektor underlag för att skaffa sig en tydlig bild av verksamheten och göra analyser.

Av skollagen 4 kap. 4 § framgår att uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att

kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena. Lag (2022:940). Av skollagen 2 Kap 10 § framgår att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. Av läroplan för gymnasiesärskolan 1 kap. framgår att den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar skapar förutsättningar för att skolan ska utvecklas kvalitativt. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas och att resultaten följs upp och utvärderas samt att olika metoder prövas, utvecklas och utvärderas.

För att utveckla arbetet med att styra, leda och organisera verksamheten på ett relevant sätt rekommenderar Skolinspektionen att rektorn breddar och fördjupar sitt underlag för analys. Förslagsvis kan rektorn samla in information på ett systematiskt sätt så att kunskapsresultat och trygghetsresultat omfattar samtliga elever i gymnasiesärskolan oavsett om de får betyg eller inte och oavsett elevens sätt att kommunicera. Inledningsvis kan rektorn samla in information om undervisningen genom att göra strukturerade lektionsbesök i alla grupper och då även iaktta vilka förutsättningar som påverkar undervisningen och på vilket sätt. Skolinspektionen rekommenderar dessutom att rektorn systematiskt tar del av lärares löpande bedömningar och den information som lärare och elevassistenter får av elever och vårdnadshavare om elevers trygghet. För att få bättre överblick kan rektorn och lärare använda det digitala system som huvudmannen tillhandahåller. I det fall systemet ännu inte är anpassat för gymnasiesärskolan, kan rektorn söka stöd hos huvudmannen. Rektorn kan, som tidigare, informera sig via specialpedagogen och på elevhälsomöten men också genom elevenkäter som är anpassade efter elevens förmåga att uttrycka sig. Slutligen rekommenderar Skolinspektionen att rektorn, för att fördjupa sin förståelse av verksamheten, för en diskussion med personalen utifrån det underlag rektorn samlat in, exempelvis inom ramen för de pedagogiska forum som redan finns. På så sätt får rektorn ett bredare och fördjupat underlag för relevanta förklaringar till framgångsfaktorer och potentiella utvecklingsområden i verksamheten.

Undervisning

Författningsstöd

Utbildningens syfte: 1 kap. 4 § skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Gymnasiesärskolans utformning och syfte: 18 kap. 2 och 8 §§ skollagen och 4 kap. 1 a § gymnasieförordningen (2010:2039).

Lgys11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Av granskningen framkommer att undervisningen är strukturerad och att strukturen är bekant för eleverna samt ger utrymme för en variation av innehåll och arbetssätt som innehåller såväl samarbeten som enskilt arbete. Lärarna förklarar även syftet med lektionsarbetet för eleverna. Granskningen visar också att eleverna får ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer igång och bibehåller sitt engagemang samt att lärare använder individanpassade hjälpmedel.

Struktur, variation och syfte

Av granskningen framkommer att undervisningen är strukturerad och att strukturen är bekant för eleverna, samt att strukturen ger plats för en variation av innehåll och arbetssätt som innehåller såväl samarbeten som enskilt arbete. I intervjuer uppger lärarna och rektorn att det finns tydliga rutiner som gör att elever känner igen sig och känner trygghet samt att personalen vet vad de ska göra om de måste träda in i varandras ställe. Lärare säger att det är viktigt för gruppen att det finns ett mönster där varje måndag ser ut på ett visst sätt, tisdagar på ett sätt etcetera. Av observationer framgår att det i varje klassrum finns ett schema över dagen som läraren går igenom både vid dagens start och vid lektionsstart. Även lektionsmomenten står på tavlan och i vissa grupper stryker läraren dessutom över dem, allteftersom de är avklarade. Lärarna berättar att de varierar undervisningen genom att jobba tematiskt och att de använder sig av olika arbetssätt, som att berätta, arbeta med bilder, visa film och göra studiebesök. Eftersom varje grupp har elever från olika årskurser planerar lärarna så att allt centralt innehåll avhandlas under en fyraårsperiod. Av observationer och intervju med elever framkommer också att lektionerna ofta innehåller olika moment, till exempel genomgångar, arbetsblad, diskussioner/berättande och spel, både digitala

och fysiska. Lärare säger även att de arbetar med att hitta balansen mellan gemensamt och individuellt eftersom eleverna har så olika behov och att det gemensamma kanske inte passar alla elever varje gång, men att de tänker på alla elever i planeringen och alla elever får också individanpassat material. Lektionerna som observeras uppvisar många moment med individanpassning, då elever får enskilda uppgifter utifrån aktuell nivå och tema, men också en hel del samarbeten exempelvis gemensam sång, spel och direkt dialog mellan elever. En lärare berättar exempelvis att de ser till att eleverna arbetar varannan gång själva och varannan gång i par, även om inte alla elever vill arbeta i par. En annan lärare berättar att hen ofta använder metoden EPA (Enskilt-Par-Alla) för att träna samarbete. Den innebär att eleverna först tänker själva, sedan pratar med en klasskamrat och sedan i en större grupp. En av klasserna arbetar också med Ung Företagsamhet och har ett företag som kräver samarbete av alla elever i gruppen och som skapar både variation i undervisningen men också struktur, eftersom det återkommer samma dag varje vecka.

Vidare visar granskningen att lärare förklarar syftet med lektionsarbetet för eleverna. Lärare berättar att de arbetar med att förklara syftet på olika sätt, trots att det ibland är svårt att säkerställa att eleverna förstått. Exempelvis hänger lärarna upp målen på väggen och pratar återkommande med eleverna om vad de ska göra och samt vad de lärt sig. Under två av lektionsobservationerna förmedlar lärarna syftet med lektionen med hjälp av bildstöd respektive genom att förklara hur lektionen hänger ihop med tidigare lektioner.

Lärarstöd och individanpassning

Granskningen visar också att eleverna får ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer igång och bibehåller sitt engagemang samt att lärare använder individanpassade hjälpmedel. Eleverna berättar att de får hjälp av lärare när de behöver och lektionsobservationerna visar att både lärarna och elevassistenterna ger eleverna ett aktivt stöd, genom att ställa frågor tillbaka till eleven, ge olika exempel och bekräfta att eleverna är på rätt väg och motivera dem att fortsätta exempelvis genom att koppla uppgiften till elevens intresse. Av intervjuer med lärare framkommer att eleverna behöver olika typer av anpassningar och stöd och att personalen också använder olika hjälpmedel i undervisningen. Exempel på detta är att de i vissa grupper tecknar som stöd för kommunikationen och använder bildstöd och time timer i flera grupper samt miniräknare och entalskuber/tiotalstavar i matematikundervisningen. Vidare framkommer att eleverna ibland har en möjlighet att välja vissa uppgifter eller vilken uppgift de vill börja med, var de vill arbeta och att ta en kort en paus när de behöver, vilket hjälper dem att bibehålla sitt engagemang. Dessutom berättar lärare att de arbetar aktivt med att skapa sammanhang och engagemang genom att koppla

Dnr 2022:6433

innehållet i lektionerna till andra lektioner exempelvis genom att låta eleverna söka upp en film av en känd influencer och jämföra deras kakkbak med elevernas eget arbete i hemkunskap eller genom att i matematiken låta elever räkna på hur mycket rabatt man kan få på lunchen under studiebesöket. Både elever och lärare säger också att eleverna är delaktiga i planeringen av studiebesök.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

Utbildningens utformning och syfte samt hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4–5 och 10 §§ skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Trygghet och målinriktat arbete mot kränkande behandling: 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ skollagen.

Gymnasiesärskolans syfte: 18 kap. 2–3 §§ skollagen.

Mentor: 18 kap. 19 a § skollagen.

Lgys11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att skolan genomför ett planerat arbete för att ge elever förutsättningar att bli delaktiga i yrkes- och samhällslivet och att detta arbete gynnar elevernas förmåga att leva i en digitaliserad värld. Det finns dock inget planerat arbete för att motverka att elevers studie- och yrkesval begränsas av föreställningar om manligt och kvinnligt. Granskningen visar dessutom att rektorn inte regelbundet och med kontinuitet kartlägger elevernas upplevelse av trygghet. Det pågår visserligen ett arbete på skolan med att skapa trygghet och social gemenskap, men social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen ingår bara till viss del i det arbetet.

Förberedelse för yrkesverksamhet

Granskningen visar att skolan genomför ett planerat arbete för att ge elever förutsättningar att bli delaktiga i yrkes- och samhällslivet. Representanter för elevhälsan berättar att studie- och yrkesvägledaren (SYV) samtalar med elev och mentor om elevens intressen för att kunna hitta en APL-plats (Arbetsplatsförlagt Lärande) som passar. I slutet av APL-perioden stämmer SYV av med arbetsplats och

skolpersonal hur det har gått. Under elevens tredje och fjärde år intensifieras arbetet med APL utifrån de praktikplatser eleven då har haft och SYV, mentor, elev och vårdnadshavare arbetar med andra instanser för att eleven ska ha större möjlighet att komma i arbete. Utöver arbete med APL informerar SYV om vidareutbildningar efter gymnasiet, till exempel på folkhögskola. Det framgår av intervjuer att lärarna är delaktiga i att hitta APL-platser för eleverna, och att det är lättare att hitta platser inom näringslivet än inom kommunen. Utifrån elevernas behov och förmågor organiserar lärarna, tillsammans med eleverna, olika studiebesök kopplade till de kurser eleverna läser. Vissa grupper besöker exempelvis museum, arbetsplatser och ungdomshälsan medan andra grupper går till affären ibland eller tar med fika ut utanför skolans område. Den elevgrupp som har ett UF-företag åker iväg varje vecka och säljer smörgåsar till elever på en annan skolenhet, och ibland till annan verksamhet.

Granskningen visar också att det finns ett planerat arbete som gynnar elevernas förmåga att leva i en digitaliserad värld. Lärarna uppger att eleverna får träna att söka information och vara källkritiska inom ramen för de kurser som erbjuds, men att de dessutom undervisar till exempel om utsatthet på nätet, vad man ska tänka på om man lägger ut bilder på sociala medier, och hur man kan bli lurad av reklam. Att skriva epost till sin lärare och att scanna en QR-kod för att få ett uppdrag uppläst är andra exempel på hur eleverna får öva på att använda digital teknik. Vid planering av studiebesök söker eleverna också information, såsom lämpliga buss- och tågförbindelser. Det finns emellertid inget planerat arbete för att motverka att elevers studie- och yrkesval begränsas av föreställningar om manligt och kvinnligt. Elevhälsan uppger att arbetet med APL genomsyras av vad individen vill och inte av att utmana föreställningar om könsroller. Rektorn säger att samtycke ingår i elevhälsans regelbundna arbete med Hälsa, Arbetsliv, Självförtroende, Prestation (HASP), men att det inte finns något annat planerat arbete för att eleverna inte ska begränsas av föreställningar om könsroller.

Trygghet och social gemenskap

Granskningen visar att rektorn inte regelbundet och med kontinuitet kartlägger elevernas upplevelse av trygghet. Lärarna berättar att de genomför endast en årlig trivselenkät på skolan, och att den inte följs upp systematiskt. I flera intervjuer framkommer dock att lärarna följer upp resultaten med eleverna i mentorssamtal, men att rektorn inte får del av det som framkommit där. Rektorn säger att enkäten visserligen ger information om otrygga platser på skolan, men att den inte passar verksamheten och att rektorn därför inlett ett arbete med lärare och elevhälsa för att utveckla enkäten. Enligt elevhälsan diskuteras resultaten av enkäterna på ett av

Dnr 2022:6433

elevhälsans möten och där har det framkommit att eleverna känner sig trygga. De enstaka problem som identifierats har åtgärdats, såsom otrygghet kring omklädningsrum. En trygghetsfrämjande insats på gruppnivå som elevhälsan genomför är att lära känna eleverna och vara kända ansikten för dem genom att fika med eleverna, varannan vecka på individuellt program och varannan på nationellt program.

Granskningen visar vidare att det pågår ett arbete på skolan med att skapa trygghet, men att social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen bara till viss del ingår i det arbetet. Det framgår av intervjuer att arbetet med trygghet är fokuserat på att eleven ska känna trygghet inom sin grupp och inom sin del av skolan, det vill säga individuellt program eller nationellt program, som har sina lokaler på två olika ställen på skolan. Grupperna äter i sin del av skolan och går sällan till skolcafeterian. I intervjuer med både elever och personal framkommer att eleverna på nationellt program visserligen äter i matsalen samtidigt som andra elever, oftast tillsammans med hela gruppen och en vuxen, men att de sällan besöker skolcafeterian, annat än för att ta med sig något till sin egen del av skolan. Enligt rektorn började personalen med rastverksamhet i de egna lokalerna i syfte att förmå en elev att delta i aktiviteter och samspela inom gruppen, vilket fick önskad effekt. Det framkommer emellertid också av intervjuer att de flesta eleverna, fastän de inte säger sig vara otrygga, hellre vistas i just sina lokaler på raster, istället för i de utrymmen på skolan där de träffar elever från de andra gymnasieskolorna. Av intervjuer framkommer att det finns ett kontinuerligt samarbete med ett program på gymnasieskolan, där tre elever samläser med introduktionsprogrammet och där elever på individuella programmet säljer smörgåsar med sitt UF-företag, men med undantag för någon enstaka friluftsdag har övriga elever inga aktiviteter tillsammans med andra skolenheter, trots att de befinner sig i samma byggnad.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i samverkan med elevhälsan och skolans personal utveckla metoder för att kontinuerligt och på ett systematiskt sätt ta reda på hur elever upplever tryggheten, både inom och utanför gruppen, för att kunna göra jämförelser och träffsäkra analyser på gruppnivå som ger möjlighet till relevanta förebyggande och främjande insatser.

Skolinspektionens granskning visar att det pågår ett arbete på skolan med att skapa trygghet för individuella elever, men det saknas en systematisk och kontinuerlig

kartläggning av elevers upplevelse av trygghet. Vidare saknas en övergripande analys av behoven på gruppnivå och det genomförs få förebyggande och främjande insatser på gruppnivå.

Av 5 kap. 3§ skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det framgår även av 6 kap. 6-7 §§ att huvudmannen ska se till att det inom varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling och att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Av läroplan för gymnasieskolan kap.2.2 framgår att skolans mål är att varje elev utvecklas så långt möjligt mot att kunna samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia. Enligt Skolinspektionens rapport (2020)¹, betonas vikten av att det trygghetsskapande arbetet behöver bygga på en analys av hur eleverna upplever tryggheten och i vilka situationer det finns en ökad risk för kränkningar eller annat som kan innebära otrygghet. Detta förutsätter dock att alla elever har fått möjlighet att bidra med sina erfarenheter och synpunkter.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med personalen och elevhälsan diskuterar, fastställer och sedan utformar olika anpassade metoder och rutiner som anses behövas för att kontinuerligt och på ett systematiskt sätt ta reda på alla elevers trygghet, både inom och utom sin undervisningsgrupp, samt på olika platser och i olika situationer. Förutom genom anpassade enkäter och elevdialoger kan detta exempelvis göras genom trygghetsvandringar på skolan². Resultaten kan sedan analyseras utifrån olika elevgruppers perspektiv, exempelvis flickor/pojkar, elever som läser nationellt/individuellt program, olika åldersgrupper etcetera. Förslagsvis kan otrygga platser och situationer på skolan även diskuteras i rektorsgruppen för att se likheter och skillnader mellan tryggheten hos elever på de olika skolenheter som vistas på samma skolområde. Utifrån ett systematiskt insamlat underlag kan rektorn i

¹ Skolinspektionen, (2020). *Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–2019*. Tematisk analys nr 1.

² Myndigheten för delaktighet (2022) <https://www.mfd.se/verktyg/trygga-skolor/for-dialog-med-eleverna/>

samverkan med personal göra mer träffsäkra analyser som kan ligga till grund för beslut om främjande och förbyggande insatser gällande elevers trygghet.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

Likvärdig utbildning och rektors ansvar: 1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§ skollagen.

Elevens utveckling mot målen och arbete med extra anpassningar och särskilt stöd: 3 kap. 3, 5 och 7 §§ skollagen.

Gymnasiesärskolans utformning och syfte: 18 kap. 2 §, 19 kap. 22–25, 27 §§ skollagen.

Mentor, utvecklingssamtal och individuell studieplan: 18 kap. 19 a och 20 §§ och 19 kap. 26 § skollagen.

Betygssättning och gymnasiesärskolebevis efter nationellt program: 18 kap. 22–24 och 26–26 a §§, 8 kap. 22 a–22 c §§ gymnasieförordningen.

Lgys11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.5 Bedömning och betyg och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i låg utsträckning ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att lärare som undervisar samma elevgrupp samverkar vid bedömning inom ramen för sin ordinarie mötestid. Fokus ligger dock inte på värdeorden och på att utveckla bedömarkompetens. Lärare bedömer visserligen delar av elevers kunskapsutveckling fortlöpande, men dokumentation sker inte regelbundet och det saknas ett systematiskt arbete som säkerställer en likvärdighet i arbetet. Eleverna får återkoppling på sitt arbete, men ofta inte kopplat till kursinnehåll och kunskapsinhämtning. Vidare använder endast vissa lärare de löpande bedömningarna systematiskt för att anpassa undervisningen.

Samverkan

Granskningen visar att lärare som undervisar samma grupp samverkar vid bedömning inom ramen för sin ordinarie mötestid, men att fokus inte ligger på värdeorden och på att utveckla bedömarkompetens utan på bedömning av enskilda elevers prestationer. I lärarintervjuer framkommer att de lärare som undervisar samma grupp diskuterar betyg och bedömning och att i vissa grupper är även elevassistenterna med vid

sambedömning. Elevassistenterna säger dock att många av dem inte har någon arbetstid utan elever och därför endast i förbigående deltar i bedömningsdiskussioner. Av intervjuer framgår att diskussioner om värdeorden i bedömningskriterierna ägde rum för några år sedan som en del av det systematiska kvalitetsarbetet, men sådana diskussioner har inte genomförts sedan dess. Rektorn förklarar att lärarna har gedigna utbildningar och att hen därför litar på deras bedömarkompetens och inte organiserar några särskilda möten i syfte att vidareutveckla den samt att lärarna inte heller har efterfrågat det. Rektorn säger att lärare har fria händer att organisera bedömningsdiskussioner på sina ordinarie möten, men att hen inte vet om lärarna har utvecklat sin bedömarkompetens.

Fortlöpande bedömning

Granskningen visar att lärare visserligen bedömer delar av elevers kunskapsutveckling fortlöpande, men att det saknas ett systematiskt arbete som säkerställer en likvärdighet i arbetet. Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av under skolbesöket och intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna för anteckningar om elevernas utveckling på olika sätt. Vissa arbetar med matriser, andra med anteckningar, men flera av lärarna säger också att mycket av bedömningen inte dokumenteras. Rektorn förklarar att eftersom det digitala systemet inte fungerar jobbar lärarna nu analogt med dokumentation av bedömningar. Rektorn känner till att lärarna på individuella programmet gör noteringar i böcker men vet inte hur lärarna på de nationella programmen gör. Enligt rektorn förmedlas bedömning av det som görs på APL muntligt från handledare till ansvarig lärare och en lärare berättar att handledaren på APL får en pärm där det står vad eleven ska arbeta med och att ansvarig lärare kontrollerar med handledare hur det har gått för eleven, utifrån vissa nyckelord och kursmoment.

Granskningen visar också att återkoppling till elever visserligen sker, men sällan så att progressionen i förhållande till aktuella kunskapskrav tydliggörs, och att endast vissa lärare använder bedömningarna systematiskt för att anpassa undervisningen. Lärarna som använder matriser i sin undervisning berättar visserligen att de har låtit eleverna skatta sin egen förmåga, och att de har visat sina matriser för eleverna och förklarat hur det gått för dem genom att koppla till exempel på vad eleven gjort tidigare. De säger dock samtidigt att på utvecklingssamtalen ligger inte fokus på betyg utan på samarbetsförmåga och ansvarstagande under APL, för det är vad som ger eleven jobb i framtiden. Andra lärare berättar att i vissa grupper ägnas stor del av utvecklingssamtalet åt elevens mående och återkoppling till eleven på vad hen kan sker mer spontant i undervisningen. Under intervjun reflekterar lärare över att de behöver fortbildning kring hur återkoppling kan göras på ett systematiskt sätt. I

granskningen framkommer också att vissa lärare använder löpande bedömningar systematiskt för att anpassa undervisningen. Ett exempel är att lärarna som använder anteckningarna i elevböcker för att se progressionen lägger in anpassat material i mappar för eget arbete, så att eleven får öva på det som var svårt. Alla lärare gör dock inte så.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärare utveckla former för kontinuerlig bedömning i syfte att öka likvärdigheten och ge underlag för såväl anpassning av undervisningen som återkoppling till eleven på dennes kunskapsutveckling i förhållande till kriterier för bedömning och betyg.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas kontinuitet i arbetet med löpande bedömningar. Likaså återkopplar lärare till eleven i olika hög grad och på olika aspekter av utbildningen, men ofta inte i förhållande till aktuella kriterier för bedömning/betyg. Även i vilken grad lärare anpassar undervisningen efter att bedömningar gjorts varierar mellan lärare och grupper. Bedömningen av elevernas kunskapsutveckling och progression är ett viktigt redskap för att kunna utvärdera undervisningen.³ Utifrån bilden av vad eleverna kunnat visa för kunskaper och hur de mottagit lärarens återkoppling ska läraren göra nödvändiga anpassningar i sin undervisning för att stärka elevernas kunskapsutveckling.⁴

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas. En likvärdig utbildning innefattar även att elever bedöms på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Av läroplan för gymnasiesärskolan Kap. 2.5 framgår att skolans mål är att varje elev så långt möjligt, tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat, och kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Läraren ska

³ Skolverket (2013), *Bedömning för lärande – ett stödmaterial om kunskapsbedömning i gymnasiesärskolan*.

⁴ Skolverket (2011), *Kunskapsbedömning i skolan – praxis, begrepp, problem och möjligheter*.

fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna, samverka med vårdnadshavare och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling, och redovisa för eleverna på vilka grunder bedömning och betygssättning sker. Vidare framgår av 2 kap. 9 § skollagen att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplan för gymnasiesärskolan har rektorn ansvaret för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn i samarbete med lärare kartlägger på vilka olika sätt löpande bedömning görs idag och sedan initierar samtal om hur man ska kunna utöka likvärdigheten. Rektorn kan behöva ta stöd av huvudmannen i att få de förutsättningar som skolan bedömer krävs för att åstadkomma likvärdighet i bedömning, exempelvis ett anpassat digitalt system. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn och lärare inleder en strukturerad pedagogisk diskussion om vad lärare bedömer i vilka undervisningssituationer, hur de därefter kan anpassa undervisningen och återkoppla till eleverna. Sådana diskussioner kan förslagsvis äga rum inom ramen för de pedagogiska forum som skolan redan har inrättat. Exempel på material att använda är Specialpedagogiska skolmyndighetens studiepaket för ämnesområden⁵ ämnat för kollegialt lärande, där bedömning utgör ett moment samt Skolverkets material "Bedömning för lärande" (2015) och "Att planera, bedöma och ge återkoppling"⁶, som i reviderad version blir tillgängligt i början av 2023.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

Huvudmannens ansvar att för en likvärdig utbildning som uppfyller syftet och tar hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a §§ skollagen.

Kompetens för rektor, lärare och elevhälsa: 2 kap. 11–13, 18, 25 och 29 §§ skollagen (undantag finns i 2 kap. 27 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

⁵ Specialpedagogiska skolmyndigheten (2022) <https://www.spsm.se/studiepaket-amnesomraden/>

⁶ Skolverket (2021) <https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2021/att-planera-bedoma-och-ge-aterkoppling?id=7824>

Ansvar för kompetensutveckling, flexibilitet, lokaler och utrustning: 2 kap. 34–36 §§, 18 kap. 3 § skollagen, 4 kap. 12 och 13 §§ gymnasieförordningen.

Systematiskt kvalitetsarbete huvudmannanivå: 4 kap. 3 och 8 §§ skollagen.

Lgys 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling. 2.1 Kunskaper, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande: Granskningen visar att huvudmannen gör självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet och har en långsiktighet i att ge goda förutsättningar för verksamheten. Det framgår även att huvudmannen ger ett kontinuerligt stöd till rektorn genom en tät dialog med rektorn. Däremot genomför huvudmannen endast i begränsad omfattning insatser som underlättar samverkan med andra skolenheter eller gynnar kontakter med omgivande samhälle.

Huvudmannens styrning och stöd

Granskningen visar att huvudmannen gör självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att huvudmannen tar del av skolans verksamhetsrapport och resultat som rektorn lägger in i det digitala systemet, samt av de trygghetsresultat som utgör en del av planen mot diskriminering och kränkande behandling. Huvudmannen är medveten om att trygghetsenkäten är svår att genomföra för vissa elever i gymnasiesärskolan och därför kan vara mindre tillförlitlig, men resultaten i enkäten diskuteras ändå i förvaltningsledningen och presidiet. Därutöver har huvudmannen kvalitetsdialog med rektorn tre gånger om året och presidiet besöker skolan minst en gång varje mandatperiod. Någon uppföljning av hur många elever som kommer i arbete efter avslutad skolgång, har dock inte huvudmannen.

Granskningen visar även att huvudmannen har en långsiktighet i att ge goda förutsättningar för verksamheten. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att huvudmannen är insatt i hur skolans lokaler fungerar för verksamheten och planerar en renovering. Huvudmannen är också medveten om att nationella programmet behöver fler och mer ändamålsenliga lokaler med tanke på det ökande elevantalet. Dessutom känner huvudmannen till vilka digitala hjälpmedel som står till förfogande för eleverna och har beslutat att digitalisering ska vara ett av verksamhetsmålen för alla skolformer i år. Behörigheten bland personalen hög och det framgår att några lärare fått utbildning under tiden de arbetat på skolan, exempelvis speciallärarutbildning.

Dnr 2022:6433

Granskningen visar också att huvudmannen ger rektorn ett kontinuerligt stöd genom en tät dialog med rektorn. Rektorn upplever ett gott stöd av huvudmannen genom en tät kontakt med verksamhetschefen, som enligt rektorn har god kännedom om verksamheten, eftersom hen själv haft rektorsuppdraget tidigare. Huvudmannen uppger att de har identifierat att rektorn behöver stöd i form av en biträdande rektor, eftersom rektorns ansvarsområde nu omfattar såväl flera skolenheter som flera fritidshem i kommunen, och rekryteringsprocessen är i gång vid granskningstillfället. Huvudmannen är också medveten om att det digitala systemet för bedömning inte fungerar för gymnasiesärskolan och att det försvårar överblicken för rektorn, men uppger också att utvecklarna arbetar med det.

Granskningen visar dock att huvudmannen endast i begränsad omfattning genomför insatser som underlättar samverkan med andra skolenheter eller gynnar kontakter för att skapa APL-platser. I intervjuer med huvudmannen och med rektorn framkommer att det finns en önskan hos båda om tätare samarbete med gymnasieskolan, och att rektorn har diskuterat gemensamma arrangemang med rektorer på andra gymnasieskolor men att de har funnit det svårt att hitta lämpliga forum där elever från olika enheter kan samspela. Huvudmannen anser att det är viktigt att hitta bättre samarbetsformer med gymnasieskolans olika program, till exempel samläsning, och att det är ett bekymmer att den egna kommunen inte är särskilt villiga att öppna platser för APL, trots att problemet adresserats på fullmäktigemöten. Något mer aktivt arbete för att underlätta samverkan och främja kontakter gör inte huvudmannen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver stärka sitt arbete med att underlätta samverkan mellan gymnasiesärskolan och andra skolenheter samt med att främja kontakter mellan gymnasiesärskolan och andra kommunala verksamheter i syfte att öka elevernas möjlighet till social gemenskap och arbetslivserfarenhet.

Skolinspektionens granskning visar att det till viss del pågår ett aktivt arbete på skolan med att skapa trygghet och att social gemenskap mellan elever inom den grupp som går individuellt program ingår, liksom gemenskap mellan elever inom den grupp som går nationellt program. Eleverna möter dock sällan elever från andra skolenheter, varken genom sociala arrangemang eller i undervisning, trots att både huvudmannen och rektorn uttrycker önskemål om det. Huvudmannen bedriver i nuläget inget aktivt arbete för att underlätta samverkan mellan gymnasiesärskolan och andra gymnasieenheter. Forskning visar att inkluderande miljöer är en förutsättning för att eleverna ska kunna bygga relationer, kunna utveckla sina sociala färdigheter och få en

känsla av samvaro samt utveckla positiva beteenden. Elever som får sin utbildning i särskiljande lärmiljöer, det vill säga när eleverna väldigt sällan eller aldrig blir inkluderade i sociala sammanhang med jämnåriga som inte har en intellektuell funktionsnedsättning får ett sämre utgångsläge för social inkludering och delaktighet efter sin skolgång.⁷

Vidare visar granskningen av skolan att eleverna får möjlighet till arbetsplatsförlagt lärande, men att det är svårt att hitta APL-platser, framförallt inom kommunens egna verksamheter. Huvudmannen har lyft frågan i fullmäktigemöten, men säger själv att det inte gett resultat. För att ungdomar i gymnasiesärskolan ska kunna få tillträde till arbetsmarknaden har det arbetsplatsförlagda lärandet en avgörande betydelse. Det är därför nödvändigt att huvudmännen tar den uppgiften på stort allvar.⁸

Av skollagen 1 kap 4 § framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Av läroplan för gymnasiesärskolan kap. 2.2 framgår att skolans mål är att varje elev utvecklas så långt möjligt mot att kunna samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia och utvecklas så långt möjligt till att kunna leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen. Liknande skrivningar finns i läroplanen för gymnasieskolan. Vidare framgår av läroplan för gymnasiesärskolan kap. 1 att samarbetet med de obligatoriska skolformerna ska utvecklas liksom samverkan mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning. Av läroplan för gymnasiesärskolan kap. 2.4 framgår att skolans mål är att varje elev utifrån sina förutsättningar har viss kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen initierar och tar aktiv del i diskussioner med rektorerna på Finnvedens gymnasieenheter om hur samarbeten kan

⁷ European Agency for Special Needs and Inclusive Education (2018), *Bevis för kopplingen mellan inkluderande undervisning och social inkludering: Slutlig sammanfattande rapport*.

⁸ Skolverket (2016) *Gymnasiesärskolan – uppföljning och analys av 2013 års reform*, s. 21

utformas mellan gymnasiesärskolan och nationella program på gymnasieskolan så att naturliga samspel kan uppstå mellan elever på olika enheter. Detta kan gälla såväl samläsning av kurser som gemensamma temadagar, elevrådssamarbeten och sociala arrangemang såsom avslutningar och andra traditioner.⁹ I detta arbete är det viktigt att huvudmannen tar reda på vilket stöd skolenheterna behöver av huvudmannen för att kunna genomföra gemensamma aktiviteter. För att försäkra sig om att gemensamma aktiviteter genomförs och för att kunna utvärdera vilken effekt samarbetet har på verksamheten rekommenderar Skolinspektionen att huvudmannen själv följer upp arbetet med rektorer, personal och elever. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att huvudmannen inleder ett aktivt arbete med att möjliggöra fler APL-platser inom kommunens egna verksamheter i syfte att på längre sikt kunna erbjuda eleverna ett meningsfullt arbetsliv efter fullgjord skolgång. Detta arbete kan exempelvis innefatta en strategi för gymnasiesärskolans samverkan med arbetslivet och andra aktörer i samhället samt arbetslivskontakter som säkerställer långsiktiga relationer med näringslivet.¹⁰

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Lena Osvaldsson

Föredragande
Signerat av: Lena Osvaldsson

⁹ Se exempelvis Skolverket (2016), *Gymnasiesärskolan – uppföljning och analys av 2013 års reform*, s. 74.

¹⁰ Skolverket (2022), *Studie- och yrkesvägledning inom gymnasiesärskolan och särvox*. s.15

Skolinspektionen

2 ()

Dnr 2022:6433

I handläggningen av ärendet har även Fredrik Joneman och Therése Mineur medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn.
- En intervju med representanter för huvudmannen
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektorn och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 11-13 oktober 2022. Besöket genomfördes av Fredrik Joneman, Therése Mineur och Lena Osvaldsson. Intervjun med representanter för huvudmannen ägde rum den 19 oktober 2022 och genomfördes av Lena Osvaldsson och Fredrik Joneman.

Finnveden 5 är en gymnasiesärskola i Värnamo kommun. Skolenheten är samlokaliserad med flera andra kommunala gymnasier. Värnamo kommun är huvudman. Skolan leds av en rektor, som också har ansvar för två grundsärskolor, två fritidshem och lärvux. Totalt var 23 elever inskrivna vid granskningstillfället. På skolan arbetar sju lärare, tio elevassistenter samt en specialpedagog, som också arbetar på en annan skolenhet. Några lärare som i huvudsak arbetar på andra enheter undervisar enstaka kurser på Finnveden 5.